

Olaylar – Başvuran, 6 Mart 2006 tarihinde İstanbul’da Dünya Kadınlar Gününü kutlamak üzere düzenlenen ve polis ile göstericiler arasında çatışmalarla sonuçlanan bir gösteriye katılmıştır. Olaylara ilişkin video kamera kayıtları, polis memurlarını çok sayıda göstericiye copları ile vururken ve göz yaşartıcı gaz sıkarken görüntülemiştir. Mağazalara sığınan kadınlar, polis tarafından sürüklenerek dışarı çıkarılmış ve dövülmüştür. Video görüntülerini incelemek üzere Türk makamlar tarafından görevlendirilen bir bilirkişi raporuna göre, polis memurları, göstericilere saldırmadan önce onları dağıtmak üzere hiçbir uyarıda bulunmamıştır. Göstericiler ise, saldırıya karşılık vermeye çalışmamış; yalnızca kaçmaya çabalamıştır. Başvuranın vücudunun tamamında morarmalar olmuş ve başvuran, kendisine yapılan kötü muameleden sorumlu olduğunu düşündüğü polis memurları aleyhinde resmî suç duyurusunda bulunmuştur. Gösteride aşırı güç kullanarak yaralanmalara yol açmakla suçlanan toplam 54 polis memurundan 48’i, delil yokluğundan beraat etmiştir. Geriye kalan altı memura, süresi beş ile yirmi bir ay arasında değişen hapis cezaları verilmiş; ancak aleyhlerindeki yargılamalar, zaman aşımı gerekçesiyle düşürülmüştür.

Hukuk – Mahkeme, orantısız güç kullanımı ve etkili bir soruşturma bulunmayışı nedeniyle Sözleşme’nin 3. maddesinin maddî ve usulî yönlerden ve başvuranın toplantı özgürlüğüne saygı duyulmaması nedeniyle 11. maddenin ihlâl edildiğine oybirliğiyle karar vermiştir.

46. Madde – Mahkeme, daha önce Türkiye aleyhindeki 40’tan fazla kararda, kolluk kuvvetleri mensuplarının gösterilere sert müdahalesinin, Sözleşme’nin 3. ve/veya 11. maddesi anlamında bir ihlâl teşkil ettiğine hükmetmiştir. Bu davaların ortak özelliği; polislerin barışçıl toplantılar karşısında belli ölçüde müsamaha göstermemiş ve bazı durumlarda, göz yaşartıcı gaz olmak üzere, ani güç kullanmış olmasıydı. Mahkeme; daha önce 20’den fazla kararda, Türk soruşturma makamlarının, gösteriler sırasında kolluk kuvveti personelinin kötü muamelede bulunduğu yönündeki iddialar hakkında etkili soruşturma yürütmemiş olduğunu ifade etmiştir. Mahkeme ayrıca, toplantı özgürlüğü ve/veya gösteriler esnasında kolluk kuvvetlerinin güç kullanımı ile ilgili olarak hâlihazırda Türkiye aleyhinde 130 başvurunun derdest olduğunu vurgulamıştır.

Mahkeme; bu sorunları “sistemsel” olarak nitelendirdikten sonra, Türk yetkililerden gelecekte benzer başka ihlâllerin olmasını engellemek üzere genel tedbirler almasını istemiştir. Türk yetkililerden bilhassa, polisin Sözleşme’nin 3. ve 11. maddelerine uygun olarak hareket etmesini ve adlî makamların, kötü muamele iddiaları hakkında, Sözleşme’nin 3. maddesi kapsamındaki yükümlülüğe uygun bir şekilde ve üst düzey polis memurlarına da hesap verme yükümlülüğü getirecek şekilde etkili soruşturmalar yürütmesini sağlamaya yönelik adımlar atmasını istemiştir. Mahkeme son olarak, özellikle şiddetli direniş göstermeyen göstericiler karşısında olmak üzere, gösteriler esnasında şiddet ve göz yaşartıcı gaz gibi silâh kullanımına ilişkin¹ daha açık bir grup kural olmasına yönelik ihtiyacı vurgulamıştır.

41. Madde: Manevî tazminat olarak 20.000 avro.

¹ Bu konuyla ilgili olarak, bk. mevcut Bilgi Notu’nda özetlenen *Abdullah Yaşa ve Diğerleri / Türkiye*, no. 44827/08, 16 Temmuz 2013 davası kararı.